

Voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet studiefinanciering 2000 houdende de verankering van de mogelijkheid om een opleiding in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten (Wet leeruitkomsten hoger onderwijs)

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het experiment leeruitkomsten heeft aangetoond dat het inrichten en afstemmen van opleidingstrajecten op de uitgangspositie, werksituatie, kenmerken en behoeften van individuele studenten of groepen studenten in ieder geval een positief effect heeft op de deelname van studenten aan het hoger onderwijs;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

#

Na artikel 7.1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.1a. Begripsbepaling

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

eenheid van leeruitkomsten: eenheid van een geïntegreerd samenhangend geheel van kennis, inzicht en vaardigheden die een student op een leerwegaafhankelijke manier kan verwerven of waarvan de student de beheersing op een leerwegaafhankelijke manier kan aantonen;

onderwijseenheid: onderdeel van een door de instelling aangeboden programma van kennisdeling en activiteiten door middel waarvan de student bepaalde kennis, inzicht en vaardigheden kan verwerven.

#

Artikel 7.3 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Artikel 7.3. De opleiding, onderwijseenheden en eenheden van leeruitkomsten

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Een opleiding is een samenhangend geheel van onderwijseenheden of eenheden van leeruitkomsten, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het

gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit dient te beschikken.

3. Na het tweede lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

2a. Een onderwijseenheid of eenheid van leeruitkomsten kan betrekking hebben op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening en op de beroepsuitoefening in verband met het onderwijs in een duale opleiding, voor zover deze activiteiten onder begeleiding van het instellingsbestuur plaatsvinden

4. In het derde lid wordt na 'onderwijseenheid' ingevoegd 'en eenheid van leeruitkomsten'

5. Het vijfde lid vervalt, onder vernummering van het zesde tot het vijfde lid.

6. In het vijfde lid (nieuw) wordt in de eerste volzin 'een opleiding,' vervangen door 'een opleiding'.

#

Artikel 7.3h, eerste volzin, komt te luiden:

Een student die is ingeschreven voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs kan zelf uit eenheden van leeruitkomsten of uit onderwijseenheden die door een instelling worden verzorgd een programma samenstellen waaraan een examen is verbonden.

#

Artikel 7.4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'elke opleiding en elke onderwijseenheid' vervangen door 'elke opleiding, onderwijseenheid en eenheid van leeruitkomsten'.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. In afwijking van het eerste lid, derde volzin, baseert het instellingsbestuur de studielast van een eenheid van leeruitkomsten op het relatieve gewicht of belang van die eenheid van leeruitkomsten binnen de opleiding of de beroepspraktijk. Het instellingsbestuur verantwoordt de studielast van eenheden van leeruitkomsten op een navolgbare, consistente en uitlegbare wijze.

#

In artikel 7.7, tweede lid, tweede volzin, wordt voor 'in het wetenschappelijk onderwijs' ingevoegd 'bij een opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden'.

#

Artikel 7.8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'in het wetenschappelijk onderwijs' ingevoegd 'bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden'.

2. In het tweede lid wordt na 'in het hoger beroepsonderwijs' ingevoegd 'bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden'.

3. Onder vernummering van het derde tot en met vijfde lid tot vierde tot en met zesde lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:

3. Indien een bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs bestaat uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, kan het instellingsbestuur een propedeutische fase instellen. Het instellingsbestuur kan daarbij besluiten de propedeutische fase niet voor elke inrichting, bedoeld in artikel 7.7, eerste lid, van de opleiding in te stellen.

#

Aan artikel 7.8b wordt een lid toegevoegd, luidende:

9. Dit artikel is niet van toepassing op de student die een opleiding volgt bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

#

Artikel 7.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na 'onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Het examen, bedoeld in het tweede lid, dat met goed gevolg is afgelegd en de met het oog daarop vervaardigde werkstukken worden door het instellingsbestuur gedurende een periode van ten minste zeven jaar bewaard.

#

Artikel 7.12b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt onder vervanging van ', en' aan het slot van onderdeel d door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel e door ', en' een onderdeel toegevoegd, luidende:

f. het valideren van buiten de opleiding opgedane kennis, inzicht of vaardigheden, indien sprake is van deelname aan een opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

2. In het derde lid wordt 'onderdelen a, b en d' vervangen door 'onderdelen a, b, d en f'.

#

Artikel 7.13, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel e wordt na 'onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.

2. Onder vervanging van ', en' aan het slot van onderdeel x door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel y door een komma worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

z. indien van toepassing, de wijze waarop en de termijn waarbinnen een studieplan als bedoeld in artikel 7.14a, wordt vastgesteld, en

aa. indien van toepassing, de wijze waarop de examencommissie kennis, inzicht en vaardigheden kan valideren die buiten de opleiding zijn opgedaan.

#

Na artikel 7.14 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.14a. Studieplan bij eenheden van leeruitkomsten

1. Indien de student een opleiding volgt welke bestaat uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, stelt het instellingsbestuur na overleg met de student ten minste twee keer per studiejaar een studieplan vast.
2. In het studieplan is ten minste opgenomen:
 - a. de duur van het studieplan;
 - b. het programma van de student en de wijze waarop de student invulling gaat geven aan het programma;
 - c. de wijze waarop de student wordt begeleid; en
 - d. de wijze waarop de beheersing van de leeruitkomsten wordt beoordeeld.
3. Indien van toepassing wordt de overeenkomst, bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid, als bijlage aan het studieplan toegevoegd.
4. De student kan voor de realisatie van eenheden van leeruitkomsten onderwijseenheden volgen.
5. Bij de inrichting en afstemming van het studieplan wordt rekening gehouden met de uitgangspositie, werksituatie, kenmerken en behoeften van de student.

#

In artikel 7.24, derde lid, wordt 'voor een opleiding of voor een onderwijseenheid' telkens vervangen door 'voor een opleiding, of voor een onderwijseenheid of eenheid van leeruitkomsten'.

#

In artikel 7.32, derde lid, wordt na 'een of meer onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.

#

In artikel 7.34, tweede lid, wordt na 'van de onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.

#

In de artikelen 7.43, eerste lid, 7.46, eerste lid, en 7.51j wordt na 'voor een onderwijseenheid' ingevoegd 'of een eenheid van leeruitkomsten'.

#

Artikel 7.45b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en derde lid wordt na 'een onderwijseenheid' telkens ingevoegd 'of een eenheid van leeruitkomsten'.
2. In het vierde lid wordt 'per onderwijseenheid of groep van onderwijseenheden' vervangen door 'per onderwijseenheid of eenheid van leeruitkomsten, of groep van onderwijseenheden of groep van eenheden van leeruitkomsten'.

#

In artikel 7.55 wordt 'opleiding of onderwijseenheid' telkens vervangen door 'opleiding, of onderwijseenheid of eenheid van leeruitkomsten'.

II Wijziging Wet studiefinanciering 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.12, onderdeel d, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt na 'een of meer onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.
2. In subonderdeel 3° wordt na 'een onderwijseenheid' ingevoegd 'of eenheid van leeruitkomsten'.

B

In artikel 12.15, tweede lid, onderdeel c, wordt na 'één of meer onderwijseenheden' ingevoegd 'of eenheden van leeruitkomsten'.

Artikel III Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel IV Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Wet leeruitkomsten hoger onderwijs.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt meer ruimte gecreëerd om voor studenten een gepersonaliseerde leerroute binnen de opleiding te kunnen ontwikkelen (hierna: flexibel onderwijs). Deze ruimte wordt gerealiseerd door de verankering van het experiment leeruitkomsten in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk (hierna: de WHW).

Op basis van de huidige wetgeving vormt een opleiding een samenhangend geheel van onderwijseenheden en heeft daarmee, behoudens eventuele keuzeonderdelen, een voor alle studenten gelijk onderwijsprogramma. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld dat een opleiding ook kan bestaan uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten, zonder vaststaand onderwijsprogramma. Er is daardoor meer ruimte voor regie door de student op zijn eigen leerroute. Er verandert echter niets aan de kennis, het inzicht en de vaardigheden die een student aan het eind van de opleiding opgedaan moet hebben. Ook blijft het opleidingstraject gericht op het behalen van een diploma.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Aanleiding

Terwijl de urgentie voor een leven lang ontwikkelen groeit, loopt de deelname van volwassenen aan het hoger onderwijs tussen 2001 en 2014 juist terug. De commissie Rinnooy Kan onderzoekt dit probleem en adviseert in 2014 te experimenteren met zogenoemde 'leeruitkomsten'.¹ Het vaststaande onderwijsprogramma zou (bij experiment) moeten worden losgelaten en daarvoor in de plaats zou de opleiding in eenheden van leeruitkomsten vastleggen welke resultaten de student moet realiseren. Door leeruitkomsten leerwegaafhankelijk te formuleren, ontstaat ruimte om te differentiëren in opleidingstrajecten. Zo kan de opleiding aansluiten bij de relevante kennis en kunde die de student al bezit en bij de mogelijkheden en behoeften voor leren op de werkplek.

In reactie op dit advies is in 2016 het grootschalige experiment 'leeruitkomsten' gestart. Het experiment, dat is bedoeld voor zowel hogescholen als universiteiten², maakt deel uit van de pilots 'flexibilisering hoger onderwijs'.³ Aan het experiment nemen 21 hogescholen (waarvan vijftien bekostigd en zes niet-bekostigd) met in totaal ongeveer 400 opleidingen deel. Ook de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en de Inspectie van het Onderwijs zijn vanaf het begin nauw en actief betrokken geweest bij het experiment. Het doel van het experiment is tweeledig: i) een grotere deelname van studenten aan deeltijdse en duale opleidingen en ii) het verlenen van meer graden.⁴

Uit een tussenevaluatie van het experiment in 2019,⁵ blijkt de deelname van volwassenen aan bekostigde deeltijdse en duale hbo-opleidingen met 33% te zijn gestegen ten opzichte van de instroom in 2015/2016.⁶ Dit terwijl er op dat moment al

¹ Adviesrapport 'Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen', *Kamerstukken II* 2013/14, 31288, nr. 383.

² In de praktijk zijn alleen aanvragen van hogescholen goedgekeurd.

³ Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs (*Stb.* 2016, 145).

⁴ Zie artikel 8 van het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs.

⁵ *Kamerstukken II* 2018/19, 31 288, nr. 721.

⁶ Naast het experiment kan ook het economische herstel in voorafgaande jaren en de doorgaande groei in de vraag naar hoger opgeleiden op de arbeidsmarkt invloed hebben gehad op deze toename.

ongeveer vijftien jaar sprake is van een dalende trend. Opvallend daarbij is ook dat de groei zich in bovengemiddelde mate voordeed bij de opleidingen die deelnemen aan het experiment leeruitkomsten. Studenten, instellingen en werkgevers zijn daarnaast positief over de opbrengsten van het experiment. In hun ervaring is er nu minder sprake van 'leren voor de opleiding' en meer van 'leren voor de eigen ontwikkeling'. Vanwege deze positieve resultaten is in de Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek 'Houdbaar voor de toekomst' (hierna: de 'Strategische agenda') aangekondigd dat de ruimte voor het werken met leeruitkomsten in de wet zal worden verankerd.⁷ Met voorliggend wetsvoorstel wordt hieraan invulling gegeven.

Inmiddels is het positieve beeld van de tussenevaluatie in de eindevaluatie bevestigd⁸ en heeft de NVAO positief geoordeeld over het niveau en de kwaliteit van de opleidingen die deelnemen aan het experiment.⁹

2.2 Nut en noodzaak van het wetsvoorstel

Het doel van dit wetsvoorstel is om door middel van flexibeler, aantrekkelijker en toegankelijker hoger onderwijs deelname en diplomering te bevorderen, en zo in behoeften van studenten en de arbeidsmarkt te kunnen voorzien. Dit wordt bereikt door instellingen in staat te stellen opleidingstrajecten af te stemmen op de specifieke situatie, kenmerken en behoeften van uiteenlopende doelgroepen studenten. Het gaat daarbij om alle doelgroepen die vallen onder de reikwijdte van de wettelijke taak van instellingen; van jongvolwassenen die doorstromen vanuit het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs tot en met werkenden en werkzoekenden die een kwalificatie in het hoger onderwijs willen behalen. Deze manier van onderwijs geeft de student daarom meer mogelijkheden om een eigen leerroute te bepalen. Dit zal de motivatie en betrokkenheid van de student vergroten en de kwaliteit van het leren bevorderen. Het uitgangspunt is dat de onderwijsinstelling, met instemming van de medezeggenschap, bepaalt voor welke opleidingen en varianten er gewerkt wordt met eenheden van leeruitkomsten. Daarmee is het geen recht van de student om te kunnen leren op basis van eenheden van leeruitkomsten.

De behoeften van studenten zijn als volgt samen te vatten:

- De diversiteit in sociaaleconomische, linguïstische en culturele achtergrond van studenten neemt toe. Er is daarom onder studenten behoefte aan meer maatwerk binnen de opleiding.
- De student heeft behoefte aan een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Een hoger opleidingsniveau helpt de student daarbij. Gepersonaliseerde leerroutes kunnen het hoger onderwijs voor hen toegankelijker en effectiever maken.

De behoeften van de arbeidsmarkt zijn als volgt samen te vatten:

- De behoefte aan hoger opgeleiden blijft groeien.¹⁰ Om aan deze vraag te kunnen voldoen, is het noodzakelijk dat meer (werkende en werkzoekende) volwassenen hoger onderwijs gaan volgen. Daartoe moet bij-, na- en opscholing in het hoger onderwijs aantrekkelijker worden voor werkenden en werkzoekenden.
- De door de arbeidsmarkt gevraagde kennis en vaardigheden veranderen steeds sneller, onder andere door technologisering en toenemende complexiteit van het werk. Het is daarom van belang dat studenten het vermogen ontwikkelen om hun eigen leren en ontwikkeling ook na de opleiding te kunnen blijven vormgeven en sturen.

⁷ Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek 'Houdbaar voor de toekomst', Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2 december 2019, p. 60.

⁸ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment.

⁹ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment. Brief NVAO d.d. 5 november 2020 met de NVAO-adviezen over het Experiment Leeruitkomsten, kenmerk NVAO/20202481/SO, dossiernummer 004298.

¹⁰ Cedefop, 2020; Skills forecast 2020: Netherlands.

- In Nederland besteedt een werknemer tijdens zijn werkzame leven zo'n 0,6 jaar aan formele en non-formele scholing.¹¹ Dat is lager dan in veel andere EU-landen. In Zweden en Finland is dat bijvoorbeeld ruim 1,8 jaar.^{12 13}
- De deelname van volwassenen aan formele scholing in Nederland, met name in het hoger onderwijs, is lager dan in andere EU-landen. Het percentage studenten van 25 jaar en ouder dat aan een bekostigde bachelorstudie begint, ligt met 6% ver onder het gemiddelde van de landen die behoren tot de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).¹⁴

In de Strategische agenda geeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan dat flexibel onderwijs niet alleen zal gaan gelden voor duale en deeltijdopleidingen, zoals in het experiment, maar ook voor voltijdonderwijs. De reden hiervoor is dat de manier van flexibilisering die dit wetsvoorstel mogelijk maakt ook voor voltijdstudenten interessant kan zijn, aangezien ook voor deze studenten geldt dat de diversiteit in kenmerken, behoeften, achtergrond en situatie steeds groter wordt. De deelnemende instellingen hebben dit in de evaluatie beaamd.

Ook met het oog op de ontwikkeling van *microcredentials* is het wetsvoorstel wenselijk. Het relatief nieuwe begrip '*microcredential*' geeft een zelfstandige waarde aan een onderwijseenheid of eenheid van leeruitkomsten door de behaalde leerresultaten van de student te erkennen. Het werken met leeruitkomsten kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van *microcredentials*, aangezien er bij de erkenning van leeruitkomsten geen rekening hoeft te worden gehouden met de gevolgde leerroute. De leeruitkomsten op zichzelf geven dan voldoende informatie over de kennis, de vaardigheden en het inzicht dat is opgedaan. Dit maakt de erkenning van *microcredentials* door bijvoorbeeld onderwijsinstellingen en de arbeidsmarkt eenvoudiger.

2.3 Uitgangspunten van het wetsvoorstel

2.3.1 Leeruitkomsten

Een leeruitkomst beschrijft de leerresultaten van een student. Het is een leerwegonafhankelijke weergave van wat een student zou moeten weten, begrijpen en kunnen toepassen bij afronding van de eenheid van leeruitkomsten. De inhoud en het niveau van een leeruitkomst zijn op zodanige wijze geformuleerd dat daarin de benodigde kennis, het inzicht en de vaardigheden op betekenisvolle wijze geïntegreerd zijn. Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk eenheden van leeruitkomsten vast te stellen die betrekking hebben op een praktijkrelevante (beroeps)situatie, waarin (beroeps)producten worden gerealiseerd en (beroepsmatige) handelingen worden gedemonstreerd. In het experiment bleek dat dergelijke eenheden een uitstekende combinatie vormen met leerwegonafhankelijk beoordelen en flexibel leren.

Aan iedere eenheid van leeruitkomsten is een aantal studiepunten gekoppeld. Het aantal studiepunten vertegenwoordigt de mate waarin een eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de eindtermen. De instelling bepaalt het aantal studiepunten dat aan de eenheid van leeruitkomsten gekoppeld is. De eenheden van leeruitkomsten gezamenlijk en in samenhang stellen studenten in staat de eindtermen te realiseren. Leeruitkomsten zullen door onderwijsinstellingen zodanig geformuleerd moeten worden dat het voldoen aan een leeruitkomst op verschillende manieren gerealiseerd en beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld via beroepsproducten (*portfolio assessment*) of gedrag (*performance assessment*).

¹¹ (WRR, 2013).

¹² Zie de nota van toelichting bij het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs (*Stb.* 2016, 145).

¹³ (OECD, 2012).

¹⁴ (Benchmarking higher education system performance: The Netherlands. OESO, 2019).

De opleiding en student bepalen in overleg via welke leer- en onderwijsactiviteiten de leeruitkomsten worden gerealiseerd. Dit kan via een verscheidenheid aan leeractiviteiten, zoals projecten, stages, praktijksimulaties, bestuurswerk, het doen van onderzoek en het uitvoeren van opdrachten in een relevante werkkring. Er wordt bij voorbaat geen leeractiviteit uitgesloten. De aard van de leerervaring in het traject en de mogelijkheid om aan te tonen dat aan een leeruitkomst wordt voldaan, zal bepalen of een leeractiviteit in een bepaalde situatie mogelijk is.

2.3.2 Opbouw van de opleiding

Het is aan de instelling om te kiezen of een opleiding wordt opgebouwd uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, zoals met dit wetsvoorstel mogelijk wordt gemaakt, of uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden, zoals nu al in de wet is geregeld. De instellingen hebben de ruimte om eigen richting te geven aan flexibel leren op basis van leeruitkomsten. Dit betekent dat instellingen vrij zijn om, met het oog op een specifieke doelgroep, de inrichting van de opleiding (voltijd, deeltijd of duaal) en de inzet van eenheden van leeruitkomsten te bepalen.

In het geval een opleiding bestaat uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden, legt het instellingsbestuur voor een opleiding vast via welk samenhangend geheel van onderwijseenheden de student werkt aan de eindtermen van de opleiding en welke keuzemogelijkheden er binnen dit programma zijn. In het geval van opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten is sprake van een volledig flexibele invulling van de leeruitkomsten, waarbij voor het realiseren van de leeruitkomsten leerwegonafhankelijk beoordelen wordt toegepast. Indien het niet mogelijk is bepaalde (eenheden van) leeruitkomsten leerwegonafhankelijk te realiseren, kan het gebeuren dat het programma gedeeltelijk samenhangt met een (deel van het) standaardprogramma dat is opgebouwd uit onderwijseenheden. Indien hier sprake van is, dan is zowel leerwegonafhankelijk als leerwegafhankelijk beoordelen mogelijk.

De student die een opleiding volgt die bestaat uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten bepaalt in overleg met het instellingsbestuur (in de praktijk zijn begeleider), per leeruitkomst of er voor een vrije leerroute wordt gekozen of gebruik gemaakt wordt van door de opleiding aangeboden leeractiviteiten. De eenheden dienen daarbij te allen tijde een samenhangend geheel te vormen en te leiden tot realisatie van de eindtermen van de opleiding. Op die manier wordt gewaarborgd dat iedere student, ongeacht diens specifieke opleidingstraject, het gewenste eindniveau van de opleiding realiseert en dat de waarde van diploma's verzekerd is.

2.3.3 Validering door de examencommissie

Het werken met leeruitkomsten maakt maatwerk mogelijk, omdat gevalideerd kan worden welke leeruitkomsten de student aantoonbaar al beheerst door bijvoorbeeld werkervaring en deelname aan cursussen. Voor de eenheden die de student reeds (deels) beheerst, krijgt hij de bijbehorende studiepunten. Op deze manier hoeft de student alleen nog te leren wat hij of zij nog niet kent en kan. Studenten die hiervoor in aanmerking willen komen, moeten hun opgedane relevante kennis en vaardigheden onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie laten valideren, bijvoorbeeld door middel van een *portfolio assessment*, een criteriumgericht interview of een combinatie van toetsvormen. Het maakt voor de validering niet uit waar en wanneer het leren heeft plaatsgevonden, het gaat erom dat aangetoond kan worden dat de student (eenheden van) leeruitkomsten (gedeeltelijk) beheerst. Valideren kan plaatsvinden voor of bij de start van de opleiding, maar ook gedurende het opleidingstraject. Uit de eindevaluatie van het experiment blijkt dat valideren een continue proces is.¹⁵

¹⁵ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment.

2.3.4 'Onvolledige' opleidingen

Met dit wetsvoorstel wordt ook een tweede experiment van de pilots 'flexibilisering hoger onderwijs' verankerd, te weten het experiment 'accreditatie onvolledige opleiding'. Het is voor een niet-bekostigde instelling toegestaan om studenten te selecteren en om aanvullende toelatingseisen te stellen. Dat kunnen bijvoorbeeld ook eisen zijn op basis waarvan vrijstellingen verleend kunnen worden voor bepaalde onderwijseenheden. Deze onderwijseenheden, en alle andere onderwijseenheden behorende tot het samenhangende geheel van onderwijseenheden van de opleiding, moeten echter wel worden aangeboden door de instelling. Alleen dan komt de opleiding in aanmerking voor accreditatie.

Dit is anders bij opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten. Het instellingsbestuur heeft voor eenzelfde opleiding, maar dan ingericht op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, ook de bevoegdheid te selecteren en toelatingseisen te stellen. Maar omdat een bij opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten niet het onderwijsaanbod centraal staat, maar de te bereiken resultaten, is de (niet-bekostigde) instelling bij dergelijke opleidingen niet verplicht om aan de eenheden waar de aanvullende toelatingseisen op gebaseerd zijn leeractiviteiten te verbinden. Om geaccrediteerd te kunnen worden, moet de instelling wel het onderwijs verzorgen voor het (andere) deel van de eenheden van leeruitkomsten, leidend tot een graad. Daarnaast moeten de eenheden van leeruitkomsten voor de hele opleiding zijn beschreven en zijn vastgelegd.¹⁶ Bij de selectie en toelating moet tevens worden vastgesteld (via een intake assessment of toelatingsonderzoek) dat de student de (eenheden van) leeruitkomsten waarvoor de niet-bekostigde instelling geen onderwijs verzorgt reeds beheerst. Gedurende de opleiding wordt vervolgens getoetst of de student de (andere) eenheden van leeruitkomsten ook beheerst, zodat een getuigschrift voor de volledige opleiding kan worden afgegeven en de opleiding als geheel in de accreditatie kan worden beoordeeld.

Indien het instellingsbestuur voor een opleiding gebaseerd op een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten een propedeutische fase heeft ingesteld, is het instellingsbestuur gehouden de gehele opleiding aan te bieden. Accreditatie van een 'onvolledige' opleiding is dientengevolge slechts mogelijk indien geen propedeutische fase is ingesteld.

2.3.5 Studielast

Met dit wetsvoorstel verandert er niets aan de studielast van een opleiding. De studielast van een hbo-bacheloropleiding blijft 240 studiepunten met een nominale duur van vier jaar, de studielast van een wo-bachelor blijft 180 studiepunten met een nominale studieduur van drie jaar. Ook voor een associate degree- of masteropleiding verandert er niets aan de studielast. De koppeling tussen studiepunten en uren studielast en de verantwoording over de studiebelastingsurennorm (SBU) van gemiddeld 28 uur per studiepunten (60 studiepunten is gelijk aan 1680 uren studielast conform artikel 7.4 WHW) wordt wel losgelaten.

Wanneer de opleiding ervoor kiest om enkel met flexibele, vrije leerroutes te werken op basis van eenheden van leeruitkomsten en er geen programma van onderwijseenheden wordt aangeboden, kan de instelling een alternatieve grondslag bepalen voor het toekennen van studiepunten aan eenheden van leeruitkomsten. Het gaat om wat de student moet kennen en kunnen, niet om waar, hoe en in hoeveel tijd men dat leert. De instelling is, binnen een breed kader, vrij in het bepalen van de grondslag, maar dient de gehanteerde grondslag toe te lichten en te kunnen verantwoorden. Deze verantwoording dient navolgbaar, consistent en uitlegbaar te zijn aan derden, waaronder de Inspectie van het Onderwijs en de NVAO.

¹⁶ Zie artikel 7.4, eerste lid, WHW.

Indien de student in overleg met de opleiding ervoor kiest om bepaalde eenheden van leeruitkomsten te realiseren door middel van het volgen van onderwijsseenheden, blijft de grondslag voor de studielast van de onderwijsseenheden gebaseerd op een bepaald aantal uren studie (28 uur per studiepunt).

2.3.6 Studieplan

Het studieplan is bedoeld om periodieke gesprekken tussen de student en opleiding te faciliteren over de invulling van (delen van) de flexibele leerroute van de student gedurende de opleiding. Het studieplan is een groeidocument dat (tussentijds) aangepast en aangevuld kan worden. In het studieplan worden afspraken vastgelegd over de invulling van (delen van) het opleidingstraject. Het gaat hier om afspraken tussen opleiding, student en, indien van toepassing, de werkgever over de inhoud en vormgeving van het flexibele opleidingstraject.¹⁷ Dit betekent dat de student mede regie kan voeren over de inrichting van diens opleiding door keuzes te maken over deelname aan bepaalde onderdelen van het onderwijsaanbod en werkvormen, en door mee te denken over de wijze waarop de werkplek (indien van toepassing) kan worden benut om relevante leeruitkomsten te realiseren. Zowel voor de instelling als voor de student biedt het studieplan houvast ten aanzien van het te doorlopen opleidingstraject gedurende de opleiding.¹⁸

In het studieplan dient ten minste het volgende te worden opgenomen:

1. De partijen die het studieplan sluiten.
2. De duur van het studieplan en op welk moment er nieuwe afspraken zullen worden gemaakt.¹⁹
3. Het programma van de student (hoe de leeruitkomsten worden gerealiseerd) en de periodieke aanpassingen daarvan.
4. De beoordeling.
5. De begeleiding.
6. Eventuele validering.
7. Als er sprake is van een onderwijsarbeidsovereenkomst, dan is dat een bijlage bij het studieplan.

Artikel 7.13 WHW blijft onverlet van toepassing op de inhoud van de onderwijs- en examenregeling (hierna: OER). Voor het leren met leeruitkomsten betekent dit dat in de OER moet zijn opgenomen op welke wijze afspraken met betrekking tot het studieplan worden gemaakt. Daarnaast dient in de OER in ieder geval te zijn beschreven hoe het proces rond het studieplan eruit ziet, hoe de student in het leerproces ondersteund en begeleid wordt en wie het studieplan vaststelt en bespreekt met de student.²⁰ Dit betekent dat de rol van de docentcoach ook in de OER wordt beschreven. De opleidingscommissie heeft instemmingsrecht op dit deel van de OER.

2.3.7 Onderwijsarbeidsovereenkomst

In het geval van leren op de werkplek (werkpleklernen, inclusief stages) kunnen de instelling, student en werkgever de afspraken hierover vastleggen in een tripartite overeenkomst. Dit is op dit moment ook de praktijk bij duale opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijsseenheden (artikel 7.7, vijfde lid, WHW). Dit betreft de afspraken over activiteiten, resultaten, te realiseren leeruitkomsten, begeleiding, beoordeling en welke vereisten daarbij gelden, wat de rol van het bedrijf is bij de beoordeling en op welke wijze feedback van bijvoorbeeld collega's en klanten wordt benut.²¹

¹⁷ Handreiking pilots flexibilisering hoger onderwijs, versie 21 april 2016, p. 4 en 11.

¹⁸ Ibid, p. 21.

¹⁹ Ibid, p. 22-23.

²⁰ Ibid, p. 21.

²¹ Ibid, p. 25-26.

2.3.8 Begeleiding

De begeleiding van de student wordt verzorgd door de instelling en eventueel door de werkgever, indien er een werkgever is betrokken. De begeleiding van de student dient op maat te zijn en op verschillende momenten plaats te vinden (tijdens de onderwijscontacturen, op de werkplek zelf of in de praktijk en online). Iedere student krijgt een studietoestel vanuit de opleiding die de student zal begeleiden bij het maken van keuzes binnen het opleidingstraject en het vaststellen of aanpassen van het studieplan. De studietoestel zorgt voor studie- en loopbaanbegeleiding, begeleiding bij het traject van leren met leeruitkomsten en voor persoonlijke en professionele ontwikkeling.²² De studietoestel richt zich op de leerinhoud en dient daarom breed inhoudelijk deskundig zijn, dit is dus iets anders dan een klassieke studietoestelbegeleider. Indien de werkgever betrokken is in het geval van werkend leren, dan is het belangrijk dat de docenttoestel vanuit de opleiding de werkgever kent en (regelmatig) bezoekt. Het recht van studenten op studietoestelbegeleiding is geregeld in artikel 7.34, eerste lid, onder e, WHW, met dit wetsvoorstel wordt de studietoestelbegeleiding voor studenten die deelnemen aan een opleiding die bestaat uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten enkel nader gespecificeerd. Daarbij is het van belang om aan te tekenen dat de begeleiding van studenten die leren op basis van leeruitkomsten, ook al heeft die begeleiding een ander karakter, net zo zwaar weegt als de begeleiding van studenten die studeren op basis van onderwijseenheden.

2.3.9 Propedeutische fase

Bij hbo-bacheloropleidingen die bestaan uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten kan het instellingsbestuur ervoor kiezen om geen propedeutische fase in te stellen. Deze 'kan-bepaling' bestond al in de WHW, voor wo-bacheloropleidingen en wordt nu ook van toepassing op hbo-bacheloropleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten. Instellingen die deelnemen aan het experiment hebben aangegeven dat de propedeutische fase zich niet goed verhoudt met flexibiliteit. Dit punt komt ook naar voren in de evaluevaluatie van het experiment.

Het instellingsbestuur heeft de keuze om geen propedeutische fase in te stellen voor elke inrichting van een opleiding (voltijd, deeltijd, dual) die bestaat uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. Het instellingsbestuur kan er echter ook voor kiezen om juist onderscheid te maken per inrichting, dus bijvoorbeeld geen propedeutische fase meer in de deeltijdvariant, maar wel nog voor de voltijdvariant. De mogelijkheid tot het toepassen van de 'kan-bepaling' vergroot de flexibiliteit van de leerroute binnen de opleiding. Het is de verantwoordelijkheid van de instelling en de opleiding zelf om die afweging goed te maken. Indien zij ervoor kiest om geen propedeutische fase in te stellen, dan kan dat consequenties hebben voor, bijvoorbeeld, de doorstroom van 17 tot 21-jarige havisten naar een wo-bachelor.

Indien de opleiding de propedeutische fase blijft hanteren, dan dient vastgelegd te worden in de OER uit welke onderwijseenheden of eenheden van leeruitkomsten de propedeutische fase is opgebouwd en dus op basis waarvan het propedeutisch getuigschrift wordt afgegeven.

2.3.10 Het (bindend) studieadvies (BSA)

Het (bindend) studieadvies (BSA) is niet van toepassing op studenten die een opleiding volgen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. Hier is voor gekozen vanwege de aard van een dergelijke opleiding. Deze opleiding is namelijk flexibel in te richten en de volgorde van de opleiding staat daarom niet vast. Dit past niet bij de gedachte van een bindend studieadvies dat is gerelateerd aan een specifiek aantal studiepunten in het eerste jaar van de opleiding. Dit is tevens benoemd door de instellingen die deelnemen aan het experiment en blijkt uit de evaluevaluatie van het experiment.²³

²² Ibid, p. 7.

²³ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment.

Instellingen zijn uiteraard wel vrij om een (niet-bindend) studieadvies te geven, bijvoorbeeld gekoppeld aan de gesprekken over het studieplan.

3. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

3.1 Gevolgen voor het doenvermogen

3.1.1 Doenvermogen van de student

Onderdeel van voorliggend wetsvoorstel is het aan de student en instellingen in het hoger onderwijs bieden van meer vrijheid (de student volgt een leerwegaafhankelijk programma) en keuzemogelijkheden (de student voert de regie - in overleg met het instellingsbestuur – over de leeractiviteiten waarmee leeruitkomsten kunnen worden gerealiseerd, en over de manier waarop de beheersing van leeruitkomsten wordt beoordeeld). Dit brengt voor de student mogelijk mentale belasting met zich mee.²⁴ Daarnaast wordt er met name veel gevraagd van de student op het moment dat deze begint aan een studie, voor velen een *life event* waarvan het denkbaar is dat deze gevolgen heeft voor de mentale belasting.

Om dit te voorkomen is het van belang dat studenten tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de opleidingen waarin zij geïnteresseerd zijn. Op deze manier hebben studenten voldoende tijd en mogelijkheden om te bedenken of een opleiding waarin gewerkt wordt met eenheden met leeruitkomsten bij hen past, of dat de voorkeur geven aan een opleiding waarin wordt gewerkt met onderwijseenheden. De wettelijk verplichte studiekeuzecheck kan hierbij helpen.

Het kabinet is daarnaast van mening dat voorliggend wetsvoorstel voor bepaalde studenten ook een afname kan betekenen van mogelijke mentale belasting die komt kijken bij (het starten en volgen van) een opleiding in het hoger onderwijs. Het studeren op basis van leeruitkomsten heeft namelijk tot gevolg dat opleidingstrajecten afgestemd kunnen worden op de specifieke situatie, kenmerken en behoeften van de student. Hierbij is regie en inzet (het 'in actie komen') van de student noodzakelijk. Indien de student hiertoe besluit, heeft hij echter meer mogelijkheden om een eigen leerroute te bepalen, en dus een grotere mate van betrokkenheid en motivatie. Dit bevordert de kwaliteit van het leren.

Het wetsvoorstel kan daarnaast positieve gevolgen hebben voor de mentale belasting die bepaalde studenten ervaren vanwege de tijd die het kost om te kunnen studeren (denk aan de werkende student, studenten met een gezin, topsporters, mantelzorgers etc.). Dit wetsvoorstel maakt het voor hen eenvoudiger om relevante kennis, inzicht en vaardigheden die zij reeds beheersen in te kunnen zetten in het opleidingstraject. Het studeren op basis van leeruitkomsten is (met name) voor deze studenten een zeer efficiënte manier van studeren. Zij volgen slechts leer- en onderwijsactiviteiten voor de leeruitkomsten die zij nog niet beheersen.

Mocht de student in de loop van de opleiding onverhoopt niet in staat blijken om op voldoende wijze betrokken te zijn bij de ontwikkeling van zijn eigen onderwijstraject, dan kan de student, in overleg met het instellingsbestuur, ervoor kiezen alsnog het programma opgebouwd uit onderwijseenheden te gaan volgen. Op grond van de tot dan toe gerealiseerde (eenheden van) leeruitkomsten kan de examencommissie mogelijkwjs aan de student binnen dit onderwijstraject bepaalde vrijstellingen verlenen.

²⁴ Mogelijke mentale lasten zijn volgens de 'Doenvermogenstoets' van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) het verwerken van informatie, beoordelen van de eigen situatie, in actie komen, deadlines in de gaten houden, en bezwaar maken tegen niet-correcte besluiten (www.wrr.nl/publicaties/publicaties/2020/09/15/doenvermogen).

Verder is van belang dat de rechten op studiefinanciering zijn gekoppeld aan de inschrijving aan de instelling en dat de totale rechten op reguliere studiefinanciering niet wijzigen door het volgen van één of meerdere onderwijsseenheden.

3.1.2 Gevolgen voor de onderwijsinstelling

De doelgroep van onderhavig wetsvoorstel zijn tevens de bekostigde en niet-bekostigde onderwijsinstellingen als het gaat om de keuze om gebruik te maken van de nieuwe ruimte in de wet om met eenheden van leeruitkomsten te werken in plaats van met onderwijsseenheden. Als een instelling daarvoor kiest, heeft dat tot gevolg dat de opleiding (of opleidingsvariant) geformuleerd moet worden in eenheden van leeruitkomsten. De uitdaging voor de instelling zit in deze formulering van leeruitkomsten (die eenmalig plaatsvindt), het na overleg met de student vaststellen van het studieplan en leerroute en het bepalen van de wijze van toetsen. Daarnaast vraagt het werken met leeruitkomsten een bredere expertise van docenten en examencommissies als het gaat om het beoordelen van leerwegaafhankelijke toetsen. Het valideren bij de start van de opleiding, van praktijkervaring of elders verworven competenties, dat voor een (klein) deel van de studenten interessant kan zijn en mogelijk leidt tot vrijstellingen, betekent ook een toename in het doenvermogen van de instelling. Voor studenten en aspirant-studenten bepalen de keuzes die door onderwijsinstellingen worden gemaakt in welke mate opleidingen werken met eenheden van leeruitkomsten.

3.2 Gevolgen voor de organisatie van het onderwijs

In de experimenteerperiode zijn kwesties aan het licht gekomen die gevolgen hebben voor de organisatie van het onderwijs. Deze kwesties zijn besproken tijdens expertsessies²⁵ met vertegenwoordigers vanuit de publieke HO instellingen. In lijn met hun adviezen zijn deze kwesties als volgt uitgewerkt in dit besluit:

- De propedeutische fase²⁶: In de WHW wordt ook voor hbo-bacheloropleidingen een 'kan-bepaling' opgenomen, zodat instellingen zelf kunnen bepalen of een opleiding wel of niet een propedeutische fase heeft.
- Bindend Studieadvies (BSA)²⁷: Het (bindend) studieadvies (BSA) is niet van toepassing op studenten die een opleiding volgen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. De opleiding mag wel een studieadvies uitgeven.
- Alternatieve grondslag studielast²⁸: Wanneer de opleiding ervoor kiest om enkel met flexibele, vrije leerroutes te werken op basis van eenheden van leeruitkomsten en er geen programma van onderwijsseenheden wordt aangeboden, kan de instelling een alternatieve grondslag bepalen voor het toekennen van studiepunten aan eenheden van leeruitkomsten.

3.3 Positieve gevolgen voor gendergelijkheid en sociale gelijkheid

Dit wetsvoorstel heeft mogelijk positieve gevolgen op de gendergelijkheid. Voor specifieke groepen mensen, zoals jonge, alleenstaande moeders, mensen met een migratieachtergrond en mensen die mantelzorgen kan tevens een positief effect worden verwacht.²⁹

Zoals eerder toegelicht draagt dit wetsvoorstel bij aan een meer flexibel hoger onderwijs. Een grotere flexibiliteit van het onderwijs zorgt voor meer ruimte om naast de studie andere taken te doen zoals werk of zorg voor naasten. Hiermee groeit de

²⁵ Zie paragraaf 7 Advies en consultatie.

²⁶ Zie verder paragraaf 2.3.9 en gewijzigd wetsartikel 7.8.

²⁷ Zie verder paragraaf 2.3.10.

²⁸ Zie verder paragraaf 2.3.5 en gewijzigd wetsartikel 7.4.

²⁹ 58% van de mantelzorgers is vrouw: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Mannen-en-mantelzorg%20%5BMOV-9325957-1.1%5D.pdf>.

toegankelijkheid voor studenten met andere belangrijke taken. Daarnaast is het voorstelbaar dat het met dit wetsvoorstel gemakkelijker wordt voor studenten met een migratieachtergrond om eerder opgedane ervaring en kennis (uit bijvoorbeeld een niet afgeronde opleiding) te laten valideren.

3.4. Positieve gevolgen voor omscholing (gericht op de kraptesectoren)

Dit wetsvoorstel heeft mogelijk positieve gevolgen voor switchers op de arbeidsmarkt die vrijwillig of noodgedwongen een overstap maken naar een baan in een andere sector. Met dit wetsvoorstel krijgen studenten namelijk meer ruimte om werk- en levenservaring te verzilveren in de vorm van vrijstellingen via validering en leerwegaafhankelijke toetsing. Dit kan een aanzienlijke versnelling of verkorting van de opleidingsduur opleveren. Met name voor switchers of zij-instromers is dit van belang, omdat deze groepen het doorgaans financieel niet kunnen opbrengen om te lang zonder werk te zitten. Dit maakt switchen momenteel onaantrekkelijk, terwijl er maatschappelijk gezien juist grote behoefte bestaat aan flexibele omscholingsroutes, met name voor structurele kraptesectoren als de zorg, het onderwijs, de techniek en de IT.

3.5 Regeldruk

Er is breed draagvlak onder hoger onderwijsinstellingen voor dit wetsvoorstel blijktens de positieve eindevaluatie van ResearchNed³⁰ en de inventarisatie onder deelnemende instellingen aan het experiment leeruitkomsten. Nut en noodzaak wordt breed onderschreven³¹ alsook de meerwaarde die dit wetsvoorstel heeft voor flexibel hoger onderwijs en een leven lang ontwikkelen. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat de regeldruk voor hoger onderwijsinstellingen met dit wetsvoorstel toeneemt indien zij ervoor kiezen om met eenheden van leeruitkomsten te gaan werken binnen een opleiding of opleidingsvariant.

Op basis van de 'vinger aan de pols' gesprekken³² en de eindevaluatie van ResearchNed komt het volgende beeld naar voren over de toename van structurele regeldruk bij het werken met leeruitkomsten:

- Startgesprek en advies: het instellingsbestuur voert met alle studenten een startgesprek om tot een studieadvies te komen voor een persoonlijke leerroute. Dit is een voorwaarde voor effectief studeren, goede begeleiding en inhoudelijk maatwerk. Voor opleidingen betekent dit een tijdsinvestering van één uur per docent en een administratieve last van een half uur per student om het startgesprek administratief te verwerken en een (digitaal) programma en rooster op maat op te stellen.
- Validering (optioneel)³³: In de regel blijkt gemiddeld zo'n 25% van de studenten voor validering van eerder verworven kennis, inzicht en/of vaardigheden in aanmerking te komen. Valideren door de onderwijsinstelling betekent een gemiddelde tijdsinvestering van vier uur per docent-beoordelaar voor de begeleiding en toetsing en een tijdsinvestering van een half uur per student om alles te documenteren. Studenten investeren ook substantieel in tijd, maar maken dit goed via toegekende vrijstellingen.
- Studieplan³⁴: Met elke student wordt een studieplan opgesteld dat doorlopend bijgesteld wordt. De docent heeft tenminste twee keer per jaar overleg met de student over de voortgang van het studieplan en past het studieplan hierop aan. Dit betekent zowel een gemiddelde inhoudelijke lastenverzwaring van twee uur per jaar

³⁰ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment.

³¹ Zie paragraaf 2.1 en verder.

³² Zie hoofdstuk 7 'advies en consultatie'.

³³ Zie voor een toelichting paragraaf 2.3.3.

³⁴ Zie voor een toelichting paragraaf 2.3.6. en wetsartikel 7.14a.

per student en één uur administratieve lastenverzwaring voor het verwerken en aanpassen van het studieplan.

Om te komen tot de totale regeldrukkosten die met dit wetsvoorstel gepaard gaan doen we een aantal aannames:

- Op basis van het experiment leeruitkomsten is de prognose dat vooral deeltijdse en duale opleidingsvarianten in het bekostigde hbo kiezen voor leeruitkomsten. Het geraamde aantal bekostigde hbo deeltijd en duaal studenten in Nederland bedraagt ongeveer 60.000³⁵. Op basis van de positieve evaluatie van het experiment is de prognose dat 50% van alle bekostigde deeltijdse en duale opleidingsvarianten Ad, Bachelor en Master zal kiezen voor leeruitkomsten in de komende 5-10 jaar. Dit betekent een volume van 30.000 studenten.
- Voor voltijdse opleidingen bestaan er geen gegevens waarop een prognose is af te geven, daar zij geen onderdeel vormen van het experiment. Dit geldt eveneens voor universitaire opleidingen. De prognose voor zowel voltijdse als universitaire bachelor en master opleidingen is dat in de eerste jaren een marginaal aantal opleidingen kiest voor het werken met leeruitkomsten. Om die reden hanteren we een totaal volume van 20.000 studenten voor voltijdse hbo opleidingen en universitaire bachelor en master opleidingen samen die kiezen voor leeruitkomsten.
- Wat betreft de niet bekostigde instellingen (nbi's) zijn er geen verifieerbare cijfers over deelnemende studenten. Om die reden wordt er geen prognose afgegeven voor de nbi's en zijn zij buiten scope van deze berekening gehouden.
- In de berekening van de regeldrukkosten zijn we uitgegaan van structurele kosten en activiteiten. Eenmalige kosten zoals de noodzaak tot aanschaffing van een nieuw studentvolgsysteem, deskundigheidsbevordering van docenten of het opstellen van leeruitkomsten blijken niet voor alle hoger onderwijsinstellingen hetzelfde te zijn en zijn daarom buiten de scope gehouden van de regeldrukkosten.
- De inhoudelijke of administratieve kosten voor studenten die met dit wetsvoorstel gepaard gaan, zijn niet meegenomen in de berekening van de regeldrukkosten.
- Indien meerdere opleidingen binnen eenzelfde hoger onderwijsinstelling kiezen voor het werken met leeruitkomsten verwachten we een afname van de administratieve regeldruk en in mindere mate van de inhoudelijke nalevingskosten door efficiëntievoordelen. Voor de berekening van de totale regeldrukkosten gaan we daarom uit van een arbitraire 15% afname in de kosten over de komende jaren.

Op basis van deze aannames is de standaard methodiek berekening regeldrukkosten toegepast³⁶:

Handeling	Inhoudelijke nalevingskosten	Administratieve lasten
Intake en advies	€ 2.500.000,00	€ 1.250.000,00
Validering	€ 2.500.000,00	€ 312.500,00
Studieplan	€ 5.000.000,00	€ 2.500.000,00
Totaal	€ 10.000.000,00	€ 4.062.500,00
Totaal inclusief 15% efficiëntie afname	€ 8.500.000,00	€ 3.453.125,00

Advies ATR
PM

4. Uitvoering

PM – uitvoeringstoets DUO, NVAO en inspectie.

5. Toezicht en handhaving

PM – uitvoeringstoets DUO, NVAO en inspectie.

³⁵ Zie OCW, Referentieraming 2021.

³⁶ https://www.kcwj.nl/sites/default/files/handboek_meting_regeldrukkosten_v_1-1-2018.pdf.

Het NVAO-accreditatiekader verandert niet ten gevolge van de wettelijke verankering van het experiment. De NVAO verwacht ook geen aanpassingen door de wettelijke verankering.³⁷

6. Financiële gevolgen

Het werken met leeruitkomsten brengt ontwikkel- en organisatiekosten met zich mee. In de eindevaluatie van het experiment leeruitkomsten concludeert ResearchNed³⁸ dat het kostenmodel voor opleidingen verandert. Er is bijvoorbeeld meer persoonlijke begeleiding nodig, meer toetstijd en vaak minder klassikaal onderwijs. Om het werken met leeruitkomsten te stimuleren is in het experiment Leeruitkomsten 31 miljoen euro subsidie verleend. De onderwijsinstellingen hebben 50% co-financiering ingezet. Totaal is er dus sprake (geweest) van zo'n 60 miljoen euro. Er doen ongeveer 400 opleidingen mee met het experiment. Dat komt neer op ongeveer 150.000 euro per opleiding. De kosten die deze veranderingen binnen een opleiding vergen, zijn proportioneel vanuit het perspectief van onderwijsvernieuwing.

Deze stimulering is tijdelijk van aard. Dit betekent dat toekomstige ontwikkel- en organisatiekosten voor opleidingen die ervoor kiezen te gaan werken met leeruitkomsten door instellingen zelf gedragen dient te worden. Volgens ResearchNed lukt het bekostigde opleidingen veelal om het flexibele concept te organiseren binnen de bestaande financiële kaders (overheidsbekostiging). In de lumpsum bekostiging van de instelling is voorzien in dit type innovatiekosten. Daarmee heeft dit wetsvoorstel geen consequenties voor de Rijksbegroting.

Doeltreffendheid

In paragraaf 2.2 van deze MvT is toegelicht wat de doelstellingen van het wetsvoorstel Leeruitkomsten zijn. In paragraaf 2.3 is de wijze waarop dit wetsvoorstel naar verwachting gaat bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen toegelicht. Het experiment heeft aangetoond (zoals in paragraaf 2.1 toegelicht) dat het werken met leeruitkomsten significant kan bijdragen aan het bevorderen van deelname en diplomering in het hoger onderwijs.

7. Advies en consultatie

Het ministerie van OCW, de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs hebben vanaf de start van experiment op verschillende manieren de implementatie van het experiment gemonitord en feedback opgehaald bij deelnemende instellingen. Voor alle deelnemende instellingen zijn gemiddeld tweemaal per jaar gezamenlijke landelijke uitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd, waar informatie wordt gedeeld tussen de instellingen onderling, maar waar ook feedback wordt gegeven door instellingen in het kader van de uitvoering en wettelijke verankering van het experiment. Daarnaast zijn er gemiddeld twee vinger-aan-de-pols-ontwikkelingsgesprekken gehouden met alle deelnemende instellingen. Deze gesprekken dienen ter monitoring, het opdoen van inzichten in de wijze waarop het leren met leeruitkomsten in de praktijk uitpakt en om te weten waar instellingen, studenten en andere betrokkenen tegenaan lopen tijdens de uitvoering van het experiment.

Daarnaast zijn bredere gesprekken gevoerd waarvoor zowel deelnemende als niet-deelnemende instellingen (hbo en wo) uitgenodigd zijn. In deze zogenoemde 'expertsessies' stond een onderwerp van het experiment leeruitkomsten centraal. Dit is door het Ministerie van OCW georganiseerd voor de onderwerpen 'studielast' en 'de propedeutische fase'. Instellingen hebben tijdens deze bijeenkomsten hun input en feedback kunnen geven aan het ministerie, ten behoeve van de wettelijke verankering. Daarnaast is er gesproken met studentvertegenwoordigers over het voorgenomen

³⁷ Brief NVAO d.d. 5 november 2020 met de NVAO-adviezen over het Experiment Leeruitkomsten, kenmerk NVAO/20202481/SO, dossiernummer 004298.

³⁸ Nog niet openbaar, geen verwijzing beschikbaar op dit moment.

wetsvoorstel. Ook deze input heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het voorliggende wetsvoorstel.

Op 13 april 2021 vond een grote landelijke bijeenkomst plaats voor zowel deelnemende als niet-deelnemende instellingen (hbo en wo) over het wetsvoorstel. Hier konden instellingen reageren op, en discussiëren over, de voorgenomen inhoud van het wetsvoorstel, zoals de rol van het studieplan, de onderwijsarbeidsovereenkomst, het BSA, de propedeutische fase en de definitie van leeruitkomsten.

De feedback van instellingen heeft aanleiding gegeven om de uitgangspunten van het experiment in de wettelijke verankering op een aantal onderdelen aan te passen. Ten eerste is op grond van het wetsvoorstel het BSA niet van toepassing bij flexibele opleidingen die zijn opgebouwd uit eenheden van leeruitkomsten. Gezien de aard van een flexibele opleiding wordt het onwenselijk geacht om te werken met een BSA in een opleidingstraject met leeruitkomsten. Immers, het uitgangspunt bij leeruitkomsten is flexibiliteit, diversiteit in de leerroutes en eigen regie van de student, waarbij vooraf geen volgordelijkheid is bepaald door de instelling. Ten tweede is het uitgangspunt bij het experiment dat er verplicht een onderwijsarbeidsovereenkomst gesloten moet worden bij werkend leren, zoals dat wettelijk ook al geldt voor duale opleidingen. Deze verplichting wordt door instellingen als onnodig zwaar ervaren en kan studenten belemmeren in de opleiding als de werkgever niet welwillend staat tegenover de leerbehoefte van de student. Daarom is gekozen voor de niet-verplichtende mogelijkheid tot het sluiten van een onderwijsarbeidsovereenkomst in het geval van werkend leren. Tot slot geven instellingen aan dat het onwenselijk en onnodig beperkend kan zijn om een maximum van 30 studiepunten (dit maximum gold in het experiment) te koppelen aan een eenheid van leeruitkomsten. Bovendien is het voor een goede uitvoering van het werken met eenheden van leeruitkomsten niet noodzakelijk om een wettelijke maximum te hanteren.

8. Inwerkingtreding

De inwerkingtreding is beoogd op het moment van het aflopen van het experiment. Het experiment loopt af op 30 juni 2022 en de wet zal dan per 1 juli 2022 in werking treden.

Artikelsgewijs deel

Artikel I. Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

Onderdeel # (*Wijziging van Artikel 7.1a WHW*)

Voorgesteld wordt om in de WHW van de begrippen 'onderwijseenheid' en 'eenheid van leeruitkomsten' een begripsbepaling op te nemen, nu het met dit wetsvoorstel mogelijk wordt gemaakt om, naast een opleiding in te richten op basis van een samenhangend geheel van onderwijseenheden, een opleiding in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

Eenheid van leeruitkomsten (artikel 7.1a, onderdeel a WHW)

Iedere eenheid van leeruitkomsten is een samenhangend geheel van leeruitkomsten die te onderscheiden is van andere eenheden van leeruitkomsten. De formulering van een eenheid van leeruitkomsten bevat een beschrijving van wat studenten moeten kennen en kunnen; welke kennis, inzicht en vaardigheden studenten moeten hebben verworven als resultaat van een leerproces. Bij een opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten kan de student deze kennis, inzicht en vaardigheden verwerven op een leerwegaafhankelijke manier. Dit betekent dat de leeruitkomsten een variatie aan leeractiviteiten en opleidingstrajecten mogelijk moeten maken voor individuele, dan wel groepen studenten. Studenten hebben tevens de ruimte

om op verschillende manieren en met verschillende vormen van bewijs aan te tonen dat zij bepaalde (eenheden van) leeruitkomsten reeds beheersen.

Onderwijseenheden (artikel 7.1a, onderdeel a WHW)

Anders dan bij eenheden van leeruitkomsten, waar de focus ligt op de *resultaten* van een leerproces, ligt de focus van onderwijseenheden meer op het leerproces en het onderwijsaanbod zelf. Het leerproces vindt daarbij (met name) plaats aan de hand van een door de instelling aangeboden, voor een aanzienlijk deel van de opleiding vaststaand (algemeen) programma. Het vastleggen van deze definitie, naast de definitie van een eenheid van leeruitkomsten, is bedoeld om de duidelijkheid van de wet te waarborgen. Het is geenszins de bedoeling de term 'onderwijseenheid' zoals deze in het huidige hoger onderwijs wordt gebezigd te wijzigen. Gezien deze intentie is zoveel mogelijk aangesloten bij de betekenis die het begrip heeft in het huidige (taal)gebruik.

Onderdeel # (Wijziging van Artikel 7.3 WHW)

Onderdelen 1 en 2. In artikel 7.3, tweede lid, wordt de mogelijkheid opgenomen een opleiding in te richten op basis van een samenhangend geheel van onderwijseenheden of eenheden van leeruitkomsten. Bij zowel de opleiding bestaande uit onderwijseenheden, als de opleiding bestaande uit eenheden van leeruitkomsten, dienen de eenheden *gezamenlijk en in samenhang* de student in staat te stellen de welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die die opleiding voltooid dient te beschikken (de 'eindkwalificaties') naar inhoud en niveau te kunnen realiseren.

Onderdelen 3. Ten behoeve van de overzichtelijkheid is de tweede volzin van het huidige tweede lid in een zelfstandig artikellid geplaatst (lid 2a (nieuw)). Het lid is daarnaast zo aangepast dat ook voor opleidingen opgebouwd uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten geldt dat leeruitkomsten bestaande uit stages en beroepsuitoefening in verband met een duale opleiding onder het toezicht van het instellingsbestuur dienen plaats te vinden. Daarbij dient opgemerkt te worden dat bij elke inrichting van opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten, de werkplek veelvuldig benut zal worden ten behoeve van de realisatie van (eenheden van) leeruitkomsten. Ten overvloede dient daarom te worden benadrukt dat behalve indien er sprake is van beroepsuitoefening als bedoeld in artikel 7.3, lid 2a, het voor de realisatie van een leeruitkomst niet noodzakelijk is dat dergelijke beroepsuitoefening plaatsvindt onder het toezicht van het instellingsbestuur.

Onderdelen 3 en 4, en onderdeel # (Wijziging van artikel 7.3h WHW). Artikel 7.3, lid 2a en vierde lid, en artikel 7.3h zijn aangepast aan de (nieuwe) mogelijkheid om een opleiding tevens in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

Onderdelen 5 en 6. Dit betreft een redactionele wijziging. Het vijfde artikellid van artikel 7.3 is (zonder verdere inhoudelijke wijziging) ten behoeve van de duidelijkheid verplaatst naar artikel 7.10, vijfde lid.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.4 WHW)

In artikel 7.4 wordt geregeld dat, gelijk aan een onderwijseenheid, de studielast van een eenheid van leeruitkomsten wordt uitgedrukt in studiepunten. Anders dan bij onderwijseenheden, regelt het nieuwe vierde lid dat bij eenheden van leeruitkomsten deze studiepunten niet gelijk worden gesteld aan een bepaald aantal uren.³⁹ Bij eenheden van leeruitkomsten worden de studiepunten die de studielast uitdrukken gebaseerd op het gewicht of relatieve belang van die betreffende eenheid van leeruitkomsten binnen de gehele opleiding of binnen de beroepspraktijk. Vanwege deze aanzienlijke (beleids)ruimte, dienen beslissingen van het instellingsbestuur hieromtrent

³⁹ Op grond van artikel 7.4, eerste lid, derde volzin, is zestig studiepunten gelijk aan 1680 uren studie.

navolgbaar, consistent en uitlegbaar te zijn. Voor een verdere toelichting met betrekking tot de verantwoording van de studielast van eenheden van leeruitkomsten wordt verwezen naar paragraaf 2.3.5 van het algemene deel van deze toelichting.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.7 WHW)

Opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten kunnen, gelijk aan opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden, worden ingericht als voltijd, deeltijd of duale opleiding. Gezien de rationale van dit wetsvoorstel - het beter aansluiten bij het niveau van kennis en kunde van de student, diens werksituatie en voorkeuren voor wijze van leren en studeren – wordt het niet passend geacht als beroepsuitoefening in verband met het onderwijs als bedoeld in artikel 7.7, tweede lid, niet op elk moment van de opleiding plaats zou kunnen vinden. De restrictie genoemd in artikel 7.7, tweede lid, tweede volzin, geldt daarom alleen voor wo-opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.8 WHW)

Voorgesteld wordt om bij zowel hbo- als wo-bacheloropleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten het instellingsbestuur de bevoegdheid te geven een propedeutische fase in te stellen (artikel 7.8, derde lid, eerste volzin (nieuw)). Dit betekent dat het instellingsbestuur ook kan besluiten om géén propedeutische fase in te stellen. Deze bevoegdheid komt overeen met de bevoegdheid die het instellingsbestuur reeds heeft ten opzichte van bacheloropleidingen in het wo (zie artikel 7.8, eerste lid), maar wijkt af van de huidige bevoegdheid in het hbo (waar de propedeutische fase een verplichting is, zie artikel 7.8, tweede lid). Dit wetsvoorstel regelt aanvullend dat het instellingsbestuur bij een bacheloropleiding (in zowel het hbo als het wo) bestaande uit een samenhangend geheel van leeruitkomsten kan besluiten om niet voor elke inrichting van dezelfde opleiding (voltijd, deeltijd of dual) een propedeutische fase in te stellen (artikel 7.8, derde lid, tweede volzin (nieuw)). Om aan te geven dat deze bevoegdheid slechts geldt voor hbo- en wo-bacheloropleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, is in de eerste twee leden geëxpliciteerd dat deze alleen van toepassing zijn op bacheloropleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden. Voor een verdere toelichting op deze bevoegdheid wordt verwezen naar paragraaf 2.3.9 van het algemene deel van deze toelichting.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.8b WHW)

Voorgesteld wordt om artikel 7.8b buiten toepassing te laten voor de student die een opleiding volgt bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. Voor een verdere toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 2.3.10 van het algemene deel van deze toelichting.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.10 WHW)

Onderdeel 1. Dit betreft een noodzakelijke aanpassing vanwege de in dit wetsvoorstel geregelde mogelijkheid om een opleiding tevens in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

Onderdeel 2. Dit betreft een redactionele wijziging. Het vijfde artikellid van artikel 7.3 is (zonder verdere inhoudelijke wijziging) ten behoeve van de duidelijkheid verplaatst naar artikel 7.10, vijfde lid.

Onderdeel # (Wijziging van artikel 7.12b WHW)

Artikel 7.12b regelt de taken en bevoegdheden van de examencommissie. Hieraan wordt met dit wetsvoorstel een taak toegevoegd: het valideren van buiten de opleiding opgedane kennis, inzicht of vaardigheden van een student die een opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten volgt. Aan de hand van het valideringsproces kan worden bepaald of de student de leeruitkomsten van bepaalde

eenheden aantoonbaar al geheel of gedeeltelijk beheerst.⁴⁰ Als wordt vastgesteld dat een student een bepaalde eenheid van leeruitkomsten in zijn geheel beheerst, kan de examencommissie besluiten de bijbehorende studiepunten voor die eenheid toe te kennen. Indien de student van een bepaalde eenheid van leeruitkomsten slechts een deel heeft gerealiseerd, kan in het studieplan afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de student de andere leeruitkomsten van die eenheid gaat realiseren (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 7.14a WHW).

De leeruitkomsten zijn zodanig geformuleerd dat zij ruimte bieden aan studenten om op verschillende manieren en met verschillende vormen van bewijs aan te tonen dat zij bepaalde leeruitkomsten hebben gerealiseerd (leerwegaafhankelijke beoordeling). De validering betreft onder andere het beoordelen en erkennen van de kennis en kunde die een student heeft opgedaan door informeel leren (bijvoorbeeld d.m.v. (werk)ervaring) en door non-formeel leren (bijvoorbeeld d.m.v. deelname aan cursussen en trainingen).

Op grond van artikel 7.61, eerste lid, onderdeel e, is beroep bij het college van beroep voor de examens mogelijk ten aanzien van beslissingen van de examencommissie.

Onderdeel # (*Wijziging van artikel 7.13 WHW*)

Vanwege de voorgestelde invoering van de mogelijkheid een opleiding tevens in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, worden de instellingen, indien van toepassing, verplicht aanvullende informatie op te nemen in de onderwijs- en examenregeling. Dit betreft informatie met betrekking tot de wijze waarop en de termijn waarbinnen het studieplan, bedoeld in artikel 7.14a van de WHW, wordt vastgesteld, en de wijze waarop de examencommissie kennis, inzicht of vaardigheden kan valideren die buiten de opleiding is opgedaan (zie artikel 7.12b, eerste lid, onderdeel f, WHW).

Onderdeel # (*Artikel 7.14b WHW (nieuw)*)

Op grond van het nieuwe artikel 7.14b worden bij opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten periodiek afspraken met betrekking tot het opleidingstraject van de student vastgelegd in een studieplan (eerste lid). Bij de inrichting en afstemming van het studieplan wordt rekening gehouden met de uitgangspunten, werksituatie, kenmerken en behoeften van de student (vijfde lid). Het instellingsbestuur en de student zijn binnen dit kader vrij het studieplan in te richten zoals zij willen, behoudens een aantal wettelijke minimumvereisten (tweede en derde lid). Naast de duur van het studieplan (tweede lid, onderdeel a), wordt in het studieplan tevens het programma van de student opgenomen en de wijze waarop de student invulling gaat geven aan dat programma (tweede lid, onderdeel b). In dit deel van het studieplan, waarbij initiatief en regie wordt verwacht van de student, wordt in overleg gekeken naar de manier waarop en op basis van welke leeractiviteiten gewerkt gaat worden aan het realiseren van de (delen van) leeruitkomsten die de student nog niet beheerst. Daarnaast dient te worden opgenomen op welke wijze de student hierbij wordt begeleid door de instelling (tweede lid, onderdeel c). Indien onderdelen van het onderwijsaanbod van de instelling ondersteunend kunnen zijn bij het verwerven van de kennis, inzicht en vaardigheden die de student nog niet beheerst, dan kan de student er ook voor kiezen voor die delen onderwijseenheden te volgen (vierde lid).

Een ander, verplicht onderdeel van het studieplan zijn de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot de wijze waarop de beheersing van de leeruitkomsten wordt beoordeeld (tweede lid, onderdeel d). Van belang hierbij is dat daarbij methoden en instrumenten worden gehanteerd die toetsing en beoordeling op een

⁴⁰ Enige overlap bestaat met de vrijstelling in de WHW. Ondanks dat het (rechts)gevolg van beide processen (valideren en vrijstellen) overeenkomt, komen de processen zelf niet (helemaal) overeen. Er is daarom voor gekozen om een apart artikel op te nemen voor het valideren van kennis, inzicht en vaardigheden bij opleidingen bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten.

leerwegaafhankelijke manier mogelijk maken. Dit is noodzakelijk om te kunnen waarborgen dat de diversiteit aan flexibel ingerichte opleidingstrajecten van de verschillende individuele studenten of groepen studenten tot vergelijkbare leerresultaten leiden. Vormen van leerwegaafhankelijke beoordeling zijn, bijvoorbeeld, *portfolio-assessment*, *performance assessment* en voortgangstoetsing. Deze toetsvormen kunnen daarnaast gecombineerd worden met een andere toetsvorm, zoals bijvoorbeeld een vorm van kennistoetsing. De toetsing en beoordeling moeten, net als elke andere vorm van beoordeling, voldoen aan de eisen van validiteit (de toets levert de juiste informatie op om te kunnen beoordelen of de leeruitkomsten zijn behaald), betrouwbaarheid (de mate waarin scores consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar zijn) en transparantie (het volledig en tijdig informeren van studenten over de toetsing en beoordeling, zodat zij zich adequaat kunnen voorbereiden).

Indien de student een duale opleiding volgt bestaande uit een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten, dan dient op een zelfde wijze als bij een duale opleiding bestaande uit een samenhangend geheel van onderwijseenheden een onderwijsarbeidsovereenkomst deel uit te maken van het studieplan (derde lid). Indien bij een voltijd of deeltijd opleiding de werkplek wordt benut voor leeractiviteiten gericht op het realiseren van leeruitkomsten kan ervoor worden gekozen om ook dan een overeenkomst als bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid, aan te gaan en als bijlage bij te voegen bij het studieplan.

Onderdelen # tot en met # (*Wijziging van de artikelen 7.24, 7.32, 7.34, 7.43, 7.45b, 7.46, 7.51j en 7.55 WHW*)

De bovengenoemde artikelen zijn aangepast aan de mogelijkheid om een opleiding tevens in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. Met betrekking tot de Open Universiteit betekent dit dat studenten zich ook alleen voor een eenheid van leeruitkomsten in kunnen schrijven, in plaats van voor de gehele opleiding of voor een onderwijseenheid.

Artikel II. Wet studiefinanciering 2000

Onderdelen A en B (*Wijziging van de artikelen 2.12 en 12.15 van de WSF 2000*)

De artikelen 2.12, onderdeel d, en 12.15, onderdeel c, zijn aangepast aan de mogelijkheid om een opleiding tevens in te richten op basis van een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten. Studenten die ingeschreven staan voor (een) eenhe(i)d(en) van leeruitkomsten worden daarmee, voor wat betreft de rechten die de student ontleend aan de WSF 2000, gelijkgesteld aan de student die is ingeschreven voor het volgen van (een) onderwijseenhe(i)d(en).

Artikel IV. Inwerkingtreding

Dit wetsvoorstel betreft de wettelijke verankering van het experiment leeruitkomsten. Aangezien de einddatum van dit experiment is vastgesteld op 30 juni 2022, is het streven dit wetsvoorstel uiterlijk op 1 juli 2022 in werking te laten treden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven